

ОПШТИ СВЕЧАНИ САБОР ОПШТИНЕ БУДВА, окупљен да прослави 30-годишњицу дана када су јуначке и на бојном пољу славом овјенчане јединице Народноослободилачке војске Југославије, чији си Ти био врховни командант, ослободиле општину Будва, шаљу Теби, великом вођи свих наших народа и народности, срдачне другарске поздраве.

И овог пута, на нашем величанственом слављу, Ти си, најмилији друже, међу нама: у срцима комунара прве комунистичке општине на Јадрану; у мислима и жељама устаника с подручја општине Будва, који су се славне 1941. године одазвали Твом историјском позиву и, предвођени Тобом, запутили у историју и легенду; у мислима младих који се уче на примјеру Твојих ратних другова самопријегору и јунаштву; у срцима пионира, који су најприје научили да изговарају Твоје име.

Данас се сјећамо и оних који живе само у сјећањима и сповима, Твојих ратних другова, који су више од својих живота вољели наше планине, ријеке, језера, рав-

Вољени друже Тито

нице и ово наше дивно море, њих на чијим гробовима, овдје и широм домовине, из крви њихове која се на заставама нашим виорним румени, цвјета прекарсно цвијеће слободе за нас и будућа покољења.

Одајући им минутом ћутања почаст, ми смо им се завјетовали да ни за тренутак нећемо сметнути с ума њихово дјело — слободну самоуправну социјалистичку домовину — и њихов завјет: да је изграђујемо, јачамо и развијамо да буде достојна сна о њеној могућој љепоти.

Социјалистичка самоуправна Југославија; под Твојим далековидим и генијалним вођством, за протеклих тридесет година задивљивала је и пријатеље и непријатеље широм свијета, исто као што је то чинила у току четворогодишње патљиве борбе против страних завојевача и домаћих издајника. Ми смо поносни на Твоје НЕ, које је било изречено увијек

у приликама када су туђе и социјализму непријатељске силе снавале мрачне мисли и акције. Мало народа свијета има ту привилегију, као што је имају народи и народности Југославије, да је име њиховог вође виза за све кугке ове простране планете. То је плод мирољубиве и нестворане политике наше земље, чији си инспиратор и реализатор баш Ти, друже Тито.

Општина Будва је за ових тридесет година учинила дивовски корак у свим сферама друштвеног живота. Од сиромашног, иако од природе обдареног подручја, постали смо комуна која се са преко 1.600 долара националног дохотка по становнику налази у врху листе југословенских општина по развијености.

Постигнути успјеси и они будући, за које су већ створени услови, заслуга су Твог дјела и наших настојања да слиједимо Твоје мисли и налоге.

Писмо које си упутио комунистима и грађанима Југославије одлуке Десетог конгреса СКЈ и Шестог конгреса СК Црне Горе за нас представљају непресушни извор задатака за наредни период.

На данашњи наш празник, сви ми — стари, млади и најмлађи — свјесни смо оног што је било наше јуче и што треба да постане наше сјутра. Заљубљени у херојску прошлост, која је залога љепшег живота, ми волимо наше величанствено данас, чији смо грађитељи, и још срећније сјутра, које није више само жеља и сан, већ које, захваљујући Теби, постаје још ведрије, пуније и љепше од најљепших снова.

Славећи тридесет година у слободи и обавезујући се на нова достигнућа, од свег срца Ти желимо, најдражи и најмилији друже, искрени пријатељу сваког човјека на земљиној кугли, дуг живот у љубави и срећи свих наших народа и народности, ради њихове среће која је одувјек била, јесте и биће највећи Твој идеал и једина Твоја срећа.

РАДНИ ЉУДИ И ГРАЂАНИ ОПШТИНЕ БУДВА

Приморске Новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА III ♦ БРОЈ 47. ♦ 10. ДЕЦЕМБАР 1974.

ЦИЈЕНА 1,50 ДИНАРА

ТРИДЕСЕТ ГОДИНА ЖИВОТА У СЛОБОДИ

Уочи и за вријеме Дана ослобођења, 22. новембра, Будва је сва била у празничном руху: окићена заставицама, чиста, с мноштвом паролата и плаката, а њени грађани, у празничном расположењу, у великом броју на улицама.

Прослава је почела 21. новембра увече. На платоу испред хотела „Авале“ окупио се велики број грађана, дјеце и омладине. Безброј испљених ракета, ватре запљене на зидовима Старог града и дужином пута, који води за Цетиње, означили су да је почела прослава тридесетогодишњице ослобођења Будве. Затим је једна чета јединица територијалне народне одбране извела врло успјешну вежбу ослобођења Будве. Слушајући пушчане и митраљеске плутуне ове чете, људи су се присјећали славних новембарских дана 1944. године, када су јединице НОВЈ, у кратком временском периоду, незадрживо, ослободиле сва мјеста до Херцег-Новог до Улциња.

Парадним кораком и у беспрекорном реду умарширала је у Будву најприје специјална чета припадника службе унутрашњих послова, која се налазила на семинару у Каменову, а нешто касније, исто тако војнички достојанствено, и чета територијалне народне одбране. Уз пјесму и звуке музике, постројеној омладинској радној бригади, која је формирана у част овог ријетког јубилеја, а која носи име прослављеног хероја Вукице Митровић-Шуње, предао је заставу секретар Секре-

КОРАЦИМА ОД СЕДАМ МИЉА

таријата Општинске конференције СК Миленко Дујовић. Он је у кратком поздраву указао на значај формирања бригаде, као и подсетио бригадисте и присутне на свијетом лик хероја Вукице Митровић-Шуње. Потом су ученици Основне школе „Стефан М. Љубиша“, фолклорни ансамбл „Кањош“ и Градска музика својим програмом створили празнични штимунг и ведро расположење, које је, спонтано и ненаметљиво, прерасло у народно весеље.

А ујутру, 22. новембра, од раних часова, исквијене улице Будве биле су препу-

не свијета. Свечаност је настављена у 8,30 часова, када је Владо Божовић, члан Председништва СРЦГ, на свечан начин пустио у јавни саобраћај улазни пут у Будву. Исто тако, на свечан начин и у присуству великог броја грађана, председник Скупштине општине Бранко Иванчевић положио је камен-темељац Тржном центру, а првоборац овог краја Вукица Бечић камен-темељац Дјечјем вртићу у Будви.

Око 10 часова у просторијама „Зета-филм“ изложбу фотографија „30. година слободне Будве“ отворио је

Љубо Лијешевевић, председник Општинске конференције Социјалистичког савеза.

Послије тога, у препуној сали „Зета филма“ одржан је Сабор општине. Отварајући Сабор, председник Скупштине општине Бранко Иванчевић је поздравео делегацију Социјалистичке Републике Црне Горе у саставу: Владо Божовић, члан Председништва СРЦГ, Вуко Вукадиновић, члан Извршног комитета Председништва ЦК СК ЦГ, Раде Брајовић, потпредседник Извршног вијећа Скупштине СРЦГ, и Хамдија Фетахо-

вић, члан Секретаријата, Републичке конференције Социјалистичког савеза радног народа Црне Горе, чланове Савјета федерације другове Светозара Вукмановића и Филипа Бајковића, затим делегације Скупштине општине Пакраца, Охрида, Велике Планае, Цетиња, Херцег-Новог, Котора, Тивта и Бара.

Поводом 30-годишњице ослобођења, реферат је поднио председник Скупштине општине Бранко Иванчевић, који се осврнуо на пређени пут и предстојеће задатке. Већ на самом почетку реферата каже се да је ова прослава прилика и повод да се житељи Будве, којих има два и по пута више него што их је било прије три деценије, присјете својих 250 синова и кћери, који су широм домовине погинули за њену слободу, затим резултата, успјеха и препрека на путу дугом близу једанаест хиљада дана. У веома прегледном и документованом реферату направљен је осврт на тридесетогодишњи развитак Будве. Из реферата председника Иванчевића узели смо нека упоређења и показатеље.

У овом раздобљу, може се слободно рећи, постигнута су изванредни резултати: са свега неколико стотина, број лежаја у друштвеном сектору порастао је на 6.000. Одмаралишта располажу са 7.000 кревета, а у домаћој радиности их има око 10.000. Само у протеклих девет мјесеци Будву је посетило око 220.000 домаћих и страних туриста, који су о-

Владо Божовић пушта у саобраћај улазни пут

(Наставак на 2. страни)

ДОДИЈЕЉЕНЕ НОВЕМБАРСКЕ НАГРАДЕ

ЖИРИ ЗА ДОДЈЕЉИВАЊЕ НОВЕМБАРСКЕ НАГРАДЕ Скупштине општине Будва, на сједници одржаној 16. новембра 1974. године, изабрао је добитнике овог признања за стваралаштво и изузетне резултате у раду од општег значаја за развитак општине Будва.

Чланови Општинске организације СУБНОР-а — Будва дали су значајан допринос посмјератној изградњи и узели активног учешћа у борби против разних деформација и антисоцијалистичких појава, у давању пуне подршке учвршћењу јединства и акционе способности организације Савеза комуниста и других друштвено-политичких организација, полазећи од једино исправног становишта да се револуционарне тековине најбоље чувају и развијају активним учешћем у рјешавању актуелних идејно-политичких питања нашег самоуправног социјалистичког друштва.

КУЛТУРНИ ЦЕНТАР — добитник овог значајног признања — је у току посљедње три године постигао изванредне резултате у развоју културе на подручју наше комуне. Поред отварања нових културних објеката, успјешно су организовале разне културне манифестације, од којих југословенски фестивал „Дани музике“ и „Игре југа“ премашују општинске и републичке оквири.

Захваљујући ентузијазму, несекичном залагању и самоодрицању својих чланова, Фолклорни ансамбл „Кањон“ је за двије године постојања доживио пуну афирмацију, о чему рије Новембарске награде свједоче бројна признања.

За вријеме боравка на нашем подручју Извиђачки одред „БРАЋА МИЛАДИНОВ“ с успјехом је учествовао у свим друштвеним манифестацијама, успоставио бестрекорну сарадњу с друштвено-политичким организацијама и уз пожртвовано ангажовање својих чланова помогао приликом гашења пожара на територији ове општине.

Извиђачки одред „НИКО АНЪУС“ је за непуне три године постојања, са 130 својих чланова-полетераца, планински и извиђача, са скромним средствима а без сопствених просторија, успјешно обавио све задатке које су пред њим поставили Савез извиђача Црне Горе и општинске друштвено-политичке организације. Имајући све то у виду, жири је Одреду додијелио високо признање.

За шест година постојања, са скромним средствима, малим бројем радника и скућеним пословним простором, захваљујући доброј организацији и ванредном залагању радника Служба за дезинфекцију, дезинсекцију и дератизацију постигла је изванредне резултате у свим областима своје дјелатности, а посебно на плану противепидемијске заштите.

За двадесет година свог постојања АУТО-МОТО ДРУШТВО је спровело бројне акције и постигло резултате, који су запажени и признати не само на нивоу општине и Републике, него и на нивоу Југославије, и то захваљујући залагању и ентузијазму својих чланова, посебно на плану обучавања возача и механичара.

За десетак година свога рада у хотелу „Парк“, висококвалификовани багштован ГАРДАН ИМРЕ постигао је изванредне резултате на подизању парка с медитеранским растињем испред Словенске плаже, уносећи у његовом узгајању, проширивању и сталном обнављавању све своје знање, љубав и ентузијазам, чиме је допринио да ова зелена оаза постане једна од најљепших на јадранској обали.

Досљедан борац за даљи развој самоуправних друштвених односа — непосредни произвођач АНДРИЈА БАКОПОВИЋ, квалификовани комобар у „Паласу“ постигао је добре резултате на унапређењу туризма, јер је, као радник ове радне организације од њеног оснивања и први и садашњи председник Радничког савјета, изванредним стручним и радним квалитетима ангажовањем у друштвено-политичким организацијама, посебно у Савезу комуниста, и својим моралним квалитетима постао радник за примјер у овом колективу.

У току тринаест година рада у колективу „Авале“, шеф кухиње, „Интернационала“ САВО ПЕТКОВИЋ је с изузетним залагањем и умјешношћу беспрекорно преносио своје знање на младе кадрове и својим врским кулинарским мајсторијама афирмисао угоститељске објекте у којима је радио.

Квалитетним извршавањем својих радних обавеза, беспрекорном дисциплином, ванредним залагањем, друштвеним ангажовањем, као и својим изванредним људским квалитетима, НИКОЛА ШИПОВАЦ, висококвалификовани возач Комунално-стамбеног предузећа, постао је примјеран радник у својој средини и шире — у читавој општини.

Својим богатим и ванредним дјелом у области ликовног стваралаштва РИСТО СТИЈОВИЋ, истакнути вајар савјетског рекомеа, освједочени и драги пријатељ ове комуне, допринио је да црногорска, па самим тим и будванска култура, постане позната на свим меридијанима.

Сликари ЈОВАН ИВАНОВИЋ, са чијим су се снажним и богатим умјетничким дјелом упознали љубитељи ликовне умјетности по галеријама Југославије, Шпаније, Аустрије, Белгије, Француске и Западне Њемачке, још као наставник ликовног васпитања, снагом приврженога посленика ликовне умјетности, с успјехом је преносио на своје љубав за све лијепо, за умјетност, а посебно за сликарство.

Стари револуционар ЛУКА БУРАШЕВИЋ, у временском интервалу од јула мјесеца 1932. године, када је постао члан КПЈ, до данашњих дана, увијек је био у првим борбеним редовима, испуњавајући зрабро, досљедно и умјешно све задатке који су се од њега тражили, било да се радило о задацима из предратног, ратног или посмјератног периода. Учествовао, почев од славног овјенчањих јулских дана 1941. године, ВУКИЦА БЕЧИЋ, је с ентузијазмом наставила да ради на обнови и изградњи своје домовине, активно учествујући у свим друштвено-политичким акцијама и таквим радом, као досљедан борац за самоуправне односе, заобила велики углед у средини у којој живи и ради.

Учесник у добровољним оmlадинским радним акцијама, организатор и руководилац скоро свих локалних акција, предани туристички радник, дисциплинован и стручан члан колектива, у чије је успјехе и афирмацију унио цијелог себе, МИЛАН МИТРОВИЋ је увијек у првим редовима у свим акцијама, а његова отвореност, досљедност, неуморност, умјешност, оружељубивост, брига о човјеку, прибавили су му повјерене зрабана и чланова Савеза комуниста.

Првоборац НИКОЛА ЈОВАНОВИЋ, је последице рата, као војни старешина, дао изванредан допринос изградњи нашег друштва и одбрани тековина наше револуције, а наставио је и последице пензионисања и доласка у родни крај с активним друштвено-политичким радом, уносећи се у сваку акцију као прекаљени комуниста и револуционар.

Бранко Иванчевић предаје Новембарску награду Имру Гордану

Вукица Бечић

Никола Шиповац

Никола Јовановић

Лука Бурашевић

Милан Митровић

Јован Ивановић

Андрија Бакоповић

Тридесет година живота у слободи

(Наставак са 1. стране)

стварили преко два милиона ноћивања.

И у другим областима резултати су видни. Тако, на примјер, у току ове године за образовање и културу издвојено је четири и по милиона динара, или знатно више него што је за ове дјелатности уложено у цијелој протеклој деценији. Будва данас има двије модерне библиотеке, с књижним фондом од преко 15 хиљада књига, преко шест пута више сједишта у биоскопским салама, двије умјетничке галерије, Музеј, аматерско позориште, Фолклорни ансамбл „Кањон“, а домаћин је и за два значајна фестивала: „Дани музике“ и „Игре југа“. Недавно је отворена и Средња туристичка школа... Сва ко село добило је електричну струју, а пошто је изграђено око 30 километара путева и улица до сваког се може доћи аутомобилом. Готово свако домаћинство има радио апарат, а скоро да нема засека без телевизијског пријемника.

Крупни кораци направљени су и у здравству. Поред Дома здравља и Рехабилитационог центра у Будви, који пружају услуге пацијентима из земље и иностранства, у Петровцу постоји Здравствена станица,

а у Светом Стефану Амбуланта. Тако о здрављу грађана и гостију, који овдје љегују и бораве, брине педесет здравствених радника, међу којима десет лекара.

У реферату председника Скупштине Бранка Иванчевића, поред осталог, се каже:

„Три плодне деценије су за нама. Пред нама године задатака, прегнућа и резултата. Какви ће они бити и каква ће изгледати будванска ривијера сјутра — то питање постављају економисти, архитекти, урбанисти, друштвено-политички и културни радници — пјесници и сликари. Педесетогодишњаци и старији од њих који добро памте како је изгледао овај крај прије рата, за вријеме рата, првог дана слободне и у годинама обнове и изградње. Млади који маштају о новим парковима, водоскоцима, базенима, ванхотелским клубовима и жичарама. Који би хтјели да им Стањевићи, Ловћен и историја буду на дохват руке, и да ова обала пјешчаних плажа буде љепша од њихових снова!“

Или даље: „Дјеца — и она имају своју визију Будве, Светог Стефана, Дробног пијеска, Перазића Дола, Петровца, и села која то више неће бити, већ изванредни синдиковци и излетишта, са

којима планери будућег развоја морају све више да рачунају. А они сматрају да ће само за петнаест наредних година, за једну петолетку прије него што Будва буде славила педесетогодишњицу ослобођења — на нашој ривијери бити пет пута више постела него данас, да ће у угоститељству и туризму радити преко петнаест хиљада сталних и сезонских радника, нешто око пет хиљада и пет стотина у разним сервисима, грађевинарству и индустрији. Да ће доходак по становнику порастати за два и по пута, а ниво сервиса који обухватају трговину и културно-образовну дјелатност за преко 160%. А да би се све то постигло у туристичкој карти учрпале се нови градови — Јаз са пет и по хиљада крета и Буљарица са дванаест хиљада! Ето, таква је перспектива општине, која се може остварити, само захваљујући њеном расту и развоју у самоуправној социјалистичкој Југославији.“

Са овим импресивним резултатима Будва је дочекала свој празник и достојанствено изашла са њима пред грађане и многобројне госте. Председник жирија Урош Зеновић, саопштио је одлуку о додјељивању традиционалних „Новембарских награда“ заслужним радним и

другим организацијама и појединцима,

У вези са прославом 30-годишњице ослобођења Будве, додијељене су Новембарске Спомен-плакете бившим хотелским предузећима: „Авали“ из Будве, „пиониру туризма на будванској ривијери, „Светом Стефану“ из Светог Стефана, „који је ову регију учинио познатом широм свијета, о чему најрјечитије свједочи „Златна јабука“ — највеће признање које се додјељује предузећима ове врсте“, као и „Паласу“ из Петровца, „за изванредне резултате и афирмацију овог туристичког мјеста у европским релацијама“. Жири за додјељивање „Новембарске награде“ Скупштине општине додијелио је, такође, Новембарску Спомен-плакету Бокелској народноослободилачкој ударној бригади „у знак признања њеним храбрим борцима који су, заједно са осталим јединицама НОВЈ, донијели слободу у наш крај“.

Након уручивања новембарских награда и спомен-плакета, омладинац Боро Лазовић прочитао је поздравно писмо председнику Републике другу Титу, које су му упутили учесници Сабо-

М. П.

СКУПШТИНСКИ ЖИВОТ

За потреbe изградње сервисне зоне у Буљарици, а у складу са детаљним урбанистичким планом, извршена је експропријација комплекса земљишта, површине 10.960 метара квадратних у корист општине Будва и овлашћен Фонд за изградњу комуналних објеката да ово земљиште може дати непосредном погодбом правним лицима ради изградње планираних објеката и извођења других радова.

ИЗГРАДЊА ПРИСТУПНОГ ПУТА

Утврђено је да је од општег интереса изградња приступног пута од Јадранске магистрале до тврђаве на рту Могрен и других планираних објеката на овој локацији, па је извршена експропријација земљишта у приватном власништву у корист Фонда за изградњу комуналних објеката Скупштине општине Будва.

У СВРХУ ДАЉЕ ИЗГРАДЊЕ

Изузетно је из посједа ранијих власника национализовано неизграђено грађевинско земљиште у Будви, површине 5.607 квадратних метара, и уступљено уз накнаду Фонду за изградњу комуналних објеката у сврху изградње објеката планираних на овој локацији.

ЈОШ УВИЛЕК БЕЗ ЕВИДЕНЦИЈЕ

Усвојена је Информација о евиденцији општенародне и колективне имовине на подручју општине, уз констатацију да се најбитније морају предузети мјере ради коначног сређивања ове евиденције, а што нужно захтијева организационо и кадровско оспособљавање имовинско-правне службе.

САРАДЊА ЗАТАЈИЛА

Приликом усвајања Информације о привредном криминалитету на подручју општине констатовано је да у раду надлежног органа за сузбијање привредног криминалитета није постојала довољна ефикасност усљед недостатка стручних кадрова, а да је изостала и сарадња с органима интерне контроле у ООУР-има и другим организацијама. Из тог разлога је закључено да се надлежни орган хитно кадровски ојача, да се успостави беспрекорна сарадња између свих државних органа

надлежних за питање привредног криминалитета и да се обезбиједи услови за рад интерне и радничке контроле, о чему ће бити упућена посебна препорука свим радним организацијама.

НАДЛЕЖНА ЈЕ РЕПУБЛИЧКА ИНСПЕКЦИЈА

Информација о потреби формирања просвјетне инспекције за основне школе на подручју општине једногласно је прихваћена, као и предложени закључак да за основне школе на нашем подручју послове просвјетне инспекције обавља Републички просвјетни инспекторат у саставу Републичког секретаријата за образовање, науку и културу.

ОСТАВЉЕНО ДРУГИМА У НАСЉЕЂЕ

Приликом разматрања Информације о материјално обезбијењеним лицима и њиховим проблемима закључено је да је, и поред низа мјера које су до сада предузете ради побољшања положаја социјално угрожених лица, остао извјестан број неријешених случајева, како у материјалном тако и у стамбеном погледу, па да треба препоручити будућој скупштини самоуправне интересне заједнице у области социјалне заштите да настави с предузимањем мјера за рјешавање ових проблема.

АНАЛИЗЕ И ИЗВЈЕШТАЈИ

Разматране су анализе извршене прихода и расхода буџета општине Будва за период јануар — септембар 1974. године и периодичних обрачуна ОУР-а периодичних обрачуна ООУР-а из привреде за период јануар — јун 1974. године и извјештај Комисије за спровођење друштвеног договора о запошљавању радне снаге на подручју општине.

ЗА НАРЕДНИХ ДЕСЕТ ГОДИНА

Усвојен је предлог закона о измјенама и допунама Закона о одређивању грађевинског земљишта у градовима и насељима градског карактера, којим се предвиђа проширење реона раније утврђеног грађевинског земљишта у Петровцу, Бечићима и Светом Стефану — Каменово, а што је проузроковано потребама планских припрема за интензивну градњу у наредних десет година на овим комплексима, у циљу

реализације усвојених детаљних урбанистичких планова.

ОПШТИНСКЕ ГАРАНЦИЈЕ

Скупштина општине је дала гаранције Југословенској инвестиционој банци у Београду на износ од 21.324.668,00 динара Југославина Београд — филијала Титоград на износ од 12.352.575,00 динара, а на име одобреног кредита за изградњу система за

снабдијевање подручја општине Будва пијаћом водом, којима преузима обавезу у својству гаранта за себе и Фонд за изградњу комуналних објеката да ће до горњих износа са свим својим средствима испуњавати обавезе према овим банкама, уколико обавезе из тих уговора не буде испуњавало Комунално-стамбено предузеће — ООУР водовод и канализација у Будви.

ИМЕНОВАЊА

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ БУДВА на заједничкој сједници, одржаној 26. новембра 1974. године, именovala је за начелника Одјела народне одбране ГОЈКА МИТРОВИЋА, дипломираног инжењера из Будве.

✱

ВЛАДИМИР МИТРОВИЋ, дипломирани правник из Светог Стефана, именован је на сједници Скупштине општине за члана Савјета за филмски репертоар при Предузећу за промет филмова „Зета-филм“ Будва.

✱

ОПШТИНСКА СКУПШТИНА ЈЕ ДЕЛЕГИРАЛА у Савјет основне школе „Стјепан Митров Љубиша“ Будва МИЛОВАНА ПАЈКОВИЋА, члана Извршног одбора Скупштине општине Будва.

✱

НА СЈЕДНИЦАМА ВИЈЕЋА УДРУЖЕНОГ РАДА и Друштвено-политичког вијећа, Скупштина општине је дала сагласност на избор МИЛАНА НОВИЧИЋА, дипломираног економисте из Београда, за директора Предузећа за промет филмова „Зета-филм“ Будва.

Д.

Г.

Комплетнија туристичка понуда

ИЗ ГОДИНЕ У ГОДИНУ у Будви је све више домаћих и страних туриста. Тако, на примјер, само у протеклих девет мјесеци појсетило је око 220.000 гостију који су, истакнимо и то, оставили преко два милиона ноћивања. У пружању туристичке понуде домаћа радност учествује са близу 10.000 кревета.

Пружањем туристичке понуде, односно пословима прихватања, смјештаја и исхране туриста до сада су се бавили турист-бирио у Будви, Бечићима, Светом Стефану и Петровцу, који, тако мали и уситњени, не могу више да одговоре садашњем степену развитка туристичке привреде на овом подручју.

Сагледавајући укупно стање у туристичкој привреди будванске ривијере, Извршни одбор Скупштине општине сматра да треба — у циљу обезбјеђивања савремене, ефикасније и комплетније туристичке понуде — у домаћој радности на подручју општине формирати двије основне организације удруженог рада и то у оквиру Хотелско-туристичког предузећа „Монтенегротуриста“. Закључци о овим питањима, плод су два одржана проширена састанка Извршног одбора, којима су присуствовали, поред туристичких радника општине и „Монтенегротуриста“, представници Туристичког савеза Црне Горе са предсједником Драгом Јововићем, а своде се, углавном, на следеће препоруке.

На територији општине, пружањем услуга, смјештаја и исхране у домаћој радности треба убудуће да се баве двије основне организације удруженог рада које би биле у саставу „Монтенегротуриста“. Једна би обухватала подручје Будве и Бечића, а друга Светог Стефана и Петровца. Закључци садрже и препоруке да

сви ауто-кампови, хотели и ресторани — као што су „Могрен“, Експрес ресторан, „Фонтана“, „Јадрански сајам“, хотели „Сутјеска“ и „Петровац“ и слично — буду у оквиру ове двије новоформиране организације. Они се, даље, залажу да се свима који у садашњим туристичким локацијама имају стални радни однос обезбиједи одговарајућа радна мјеста.

Треба истаћи да је идеја о формирању организација удруженог рада у домаћој радности јединство прихваћена и подржана од свих учесника на оба састанка Извршног одбора, јер се, поред осталог, сматра да ће домаћи и страни гости, у једној оваквој организацији, бити поштеђени разних злоупотреба и спекулација. Изнесен је примјер да је у току ове сезоне један лежај продат 170,00 динара за ноћ! Рачуна се, такође, да би нова организација ове службе увела више реда, као и сигурности на релацији туристи-издаваоци лежајева, што би, са своје стране, имало утицаја и на већи прилив туриста у Будву.

Ови закључци и други материјали о потреби и оправданости формирања основних организација удруженог рада у домаћој радности ићи ће на јавни увид и оцену у мјесецима јунију, туристичке бирое и туристичка друштва, као и на све делегације и делегате. Ако ови демократски и самоуправни форуми подрже и прихвате иницијативу и препоруке Извршног одбора, у Будви ће се ускоро формирати и конституисати у домаћој радности двије основне организације удруженог рада.

У сваком случају, идеја и акција вриједне су пажње.

М. П.

ВОЗАЧИ ПАЖЉИВИЈИ

Од примјене новог закона којим се регулише саобраћај на нашим друмевима прошло је два мјесеца. О томе каква је у том периоду била „посјета“ возача судији за прекршаје, разговарали смо с Драгом Станковићем.

— За ово вријеме узето је десетак дозвола несајесних возачима на вријеме од тридесет дана. Углавном због неправилног претицања брзе возице и возице под утицајем алкохола.

Из разговора смо сазнали да је број возача кажњених новчаним износима мањи него раније, што говори да је нови закон утицао да они промијене своје понашање. По ријечима судије Станковића, на пажљивију возицу утицале су и релативно високе новчане казне које изричу саобраћајци на лицу мјеста или оне које он изриче крећу се и до 1000 динара.

— Поред тога што плаћа прописану казну возач сноси трошкове прекршајног поступка, алко-теста и све остале, што је допринијело да дисциплина буде на вишем нивоу.

САМОУПРАВЉАЊЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ у свом развоју прошло је тежак пут и савладао бројне тешкоће и противречности. Садашња (шеста) фаза развоја започела је доношењем Уставних амандмана и резултатима Двадесетарне сједнице Предсједништва ЦК СКЈ.

Садашњу фазу самоуправљања карактеришу уставне промјене и резолуције Десетог конгреса СКЈ, што значи да самоуправљање прожима све сфере живота и да постаје свеобухватан друштвени систем. Тиме оно постаје темељни процес законитости развоја социјализма, јер је мозаик цијелокупног друштвеног механизма. Створена је солидна материјална база, превађене су бројне тешкоће и негативне тенденције на неким подручјима политичког система, друштвено-економских и међунационалних односа. У измијењеним условима, револуција се наставља, прелазећи у нов квалитет развијањем самоуправних социјалистичких односа. Овдје нијесу у питању нови производни и друштвени односи, већ нови квалитет, који се испољава у томе што наша социјалистичка револуција успјешно превађа економску заосталост, етатизам, бирократизам, технократизам и све друге видове „управљања у име радника.“

У садашњој фази самоуправног развоја отварају се види-

Развој самоуправљања у Југославији

ци и нова рјешења у правцу остварења стратешког циља социјалистичке револуције. Садашњи тренутак самоуправљања представља етапу дијалектичког прерастања друштвених односа у којима је радни човек на било који начин био отуђен. Тече револуционарни процес ослобођења рада и људске личности човека.

Циљ уставних промјена и резолуција Десетог конгреса СКЈ јесте у томе да радничкој класи и свим људима у њиховој револуционарној акцији дају што снажније оруђе у рукама да би се могли још успјешније борити за водећу улогу својих интереса у друштву и за свој самоуправни положај у располагању друштвеним средствима за производњу.

Била би илузија мислити да револуционарни развој самоуправних односа тече хармонично и без противречности. Рад се само о томе да се оне брже и ефикасније превађавају. Основни носилац и иницијатор револуционарне дјелатности је радничка класа организована самоуправно и предвођена и дијалектички усмјеравана од своје идеолошке авангарде — Савета комуниста Југославије.

Суштина револуционарне борбе и дјелатности радничке класе у садашњој етапи јесте укидање свих облика монопола, узурпације и привилегија, као и борба за обезбјеђење равноправног положаја радника у удруженом раду.

У новом Уставу и у резолуцијама Десетог конгреса СКЈ, дефинисане су бројне функције и одреднице у процесима стварања слободних асоцијација удруженог рада, где радничка класа остварује своју историјску улогу доминантног чиниоца у производним и друштвеним односима. Радни човек, удруживањем рада и друштвеним средствима, постаје слободан произвођач и самоуправљач и, као такав, актер је историјског чина и мијењања услова свога живота. Задатак садашње фазе је да се путем остваривања процеса удруживања и повезивања радника савлађују и превађавају све преостале облике отуђења. Овај циљ може се постићи једино свјесном акцијом организованих друштвених снага које су у стању да разликују ново од старог и спремне да се боре за побједу новог.

Суштина данашње асоцијације слободних произвођача јесте

у томе да се поново успостави (на већем степену) природно стање процеса рада, да се елементарни трети фактор (израбљивачка класа и држава), из процеса производње да дође несметано, директно и договорно до директног спајања непосредних произвођача са друштвеним средствима за производњу, те да они сами одлучују шта ће и како производити, да организују процес производње, њиме управљају, усмјеравају га конретно и слободно, у име циљевитог друштва, располажу резултатима свога рада. Одлучна битка за остварење овог циља тече на свим подручјима друштвеног живота: у њој свако има дио одговорности.

Данашњи тренутак развитка друштва поставио је питање: како организовати друштвене снаге у циљевити, на бази удруженог рада, да би се наша заједница израђивала као асоцијација слободних произвођача? Пред нама је задатак оснивања самоуправних интересних заједница у областима друштвених дјелатности, њихово конституисање, као дио процеса конституисања друштва на основама новог Устава, дубоко је револуционарна друштвена ак-

ција, и истовремено, врло сложен процес који захтијева максимално ангажовање свих чинилаца почев од основне организације удруженог рада, мјесне заједнице и општине до Републике и Федерације.

Ликвидација свих облика човјековог отуђења и ослобођење рада јесте задатак самоуправног социјализма, који се процес управно одвија код нас. Овако ствађено самоуправно друштво налази своје изходиште и теоретско тумачење у марксистичком погледу на живот и свијет. Ту законитост је друг Тито формулисао: „Сајетска историјска мисија радничке класе и састоји се у томе да она превађава класну подијељеност произвођача од средстава, од услова и плодова рада, што и јесте најдубљи смисао социјалистичког самоуправљања.“

Наша револуција се наставља у смислу досљедног самоуправног преображавања привреде и цијелокупног друштвеног система. Превађала је друштвена свијест да се битка за продуктивност, већи доходак, економску стабилност и социјалистичке друштвене односе не може водити, нити добити без успостављања одговарајућих уставних односа међу основним организацијама удруженог рада и других асоцијација на плану свеобухватног социјалистичког самоуправљања.

Драго СТАНКОВИЋ

ВИЗИЈЕ БУДУЋНОСТИ

БУДВАНСКА РИВИЈЕРА — СУТРА? КАКВИ СУ ИЗГЛЕДИ ЊЕНОГ РАЗВОЈА У НАЈБЛИЖОЈ БУДУЋНОСТИ — КРОЗ ДЕСЕТ-ПЕТНАЕСТ ГОДИНА? КОЛИКО ЋЕ СЕ ЛЕЖАЈА ИЗГРАДИТИ У КОМЕРЦИЈАЛНОМ УГОСТИТЕЉСТВУ, А КОЛИКО У ОДМАРАЛИШТИМА И ДОМАЋОЈ РАДИНОСТИ? БРОЈ ЖИТЕЉА И ВИСИНА ДОХОТКА ПО ГЛАВИ СТАНОВНИКА? ШКОЛЕ, КАДРОВИ... ОБЈЕКТИ ЗА РЕКРЕАЦИЈУ И РАЗНОДУ?

ТА И СЛИЧНА ПИТАЊА већ деценију и по постављају економисти, архитекти, урбанисти, друштвено-политички радници, грађани, pjesници... Педесетогодишњаци и старији од њих, који добро памте како је изгледао овај крај прије рата, за вријеме окупације и — првог дана слободе... Млади, који маштају о новим парковима, водоскоцима, базенима, баровима, ванхотелским клубовима, жичарама: да им Стањевини и Ловћен... и историја буду — на дохвату руке, да неупоредива обала пјешчаних плажа буде још љепша, чак и од њихових снова!... Дјеца — и она имају своју визију Будве, Светог Стефана, Петровца и села која више нијесу села, већ у првом реду изванредни видиковци и излетишта с којима планери будућег туристичког развоја морају све више да рачунају.

Али, сновима нема краја, као што нема граница људским жељама. Расту и расцвјетавају се над колонама бројки које „причају“ о оном што су добри сањари сутрашњице сагледали у многим бесаним ноћима, у данима испуњеним грозничавим радом, у часовима одмора — док су сањали на јави.

Појмимо трагом тих колона бројки, одређених снова или снова који тек треба да постану наш свакодневни задатак и свакодневница будућих, који ће моћи лакше да маштају, боље и брже да граде, љепше снова да сновијају.

ОВДЈЕ СЕ ПРИРОДА ИГРАЛА

БУДВАНСКУ РИВИЈЕРУ, добро познату и ван граница наше земље, чини тридесетак насеља, села и заселака, сконцентрисаних на веома ограниченом простору. То подручје — почев од Јазта закључко с Буљарицом — одликује се природним љепотама којима је тешко наћи равне на свим морима свијета. На сваком кораку смијењују се бисерне плаже с пријатним зеленилом изатканим од смокава, маслина, приморских макија, поморанџи, чемпреса и маслина. Ту су стари градови чији се настајак губи у дубину вјекова, на малена села, каменита брда, тумулима илирским, некрополама грчким и римским — плебејским и патрицијским, могилама кретањима, рамама гусарским, гробовима млетачких плаћеника. Наполеонових гренадира, поморана и окованих галијота. Бурна прошлост, хиљадама година стари „гесаници“ у зидинама и ископине на основу којих можемо да скинемо вео миленијума, од интереса су не само за археологе, већ и за „модерне номаде“, који сваке године у све већем броју откривају овај градић — на почетку нове ере познат као Стари град! — и долазе да се у њему одмарају или, на својој „Јурњави свијетом“, застају да у њему предастну. Не мање од Будве занимљив је Свети Стефан. Настао негде у 15. вијеку из стратегијских разлога он је близу три стотине година био сједиште „банкаде“ — скупштине представника паштровских племена. Сада је то најоригиналнији хотел на Јадрану у коме је сас очувано: петјезовне куле и бедеми, дебели зидови и пушкарнице. Изванредан је и Милочер, бивша резиденција Карађорђевића, затим Буљарица, која тек очекује свој час, Лучице и Петровац — стара Ластва из Љетописа Пона Дукљанина. И — да не набрајамо: свако село на будванској ривијери од интереса је за будућност читавог краја — како ће изгледати његово сутра и шта се од њега може очекивати прекусутра?

Центар ривијере, изграђена ко зна када, Будва представља јединствену архитектонску цјелину. Њене поточане улице кривудају над гробовима становника бронзаног доба, тумулима илирским, некрополама грчким и римским — плебејским и патрицијским, могилама кретањима, рамама гусарским, гробовима млетачких плаћеника. Наполеонових гренадира, поморана и окованих галијота. Бурна прошлост, хиљадама година стари „гесаници“ у зидинама и ископине на основу којих можемо да скинемо вео миленијума, од интереса су не само за археологе, већ и за „модерне номаде“, који сваке године у све већем броју откривају овај градић — на почетку нове ере познат као Стари град! — и долазе да се у њему одмарају или, на својој „Јурњави свијетом“, застају да у њему предастну. Не мање од Будве занимљив је Свети Стефан. Настао негде у 15. вијеку из стратегијских разлога он је близу три стотине година био сједиште „банкаде“ — скупштине представника паштровских племена. Сада је то најоригиналнији хотел на Јадрану у коме је сас очувано: петјезовне куле и бедеми, дебели зидови и пушкарнице. Изванредан је и Милочер, бивша резиденција Карађорђевића, затим Буљарица, која тек очекује свој час, Лучице и Петровац — стара Ластва из Љетописа Пона Дукљанина. И — да не набрајамо: свако село на будванској ривијери од интереса је за будућност читавог краја — како ће изгледати његово сутра и шта се од њега може очекивати прекусутра?

СЕДАМНАЕСТ ПЛАЖА НАЈВИШИХ КАТЕГОРИЈА

ТОПЛА ЛЕТА И ВЕОМА БЛАГЕ ЗИМЕ представљају идеалну основу за развој туризма у овом крају. А и како неће, када су у њему јесени топлије од пролећа и где преко 300 дана у години жива у термометру не силази испод 10°C? Додајмо још и то да се она свега пет дана годишње креће око тачке мржења и да је средња годишња температура Будве нешто виша него на Азурној обали. Дуготрајна осунчаност, која у купалишној сезони траје око девет и по часова дневно, веома је погодна за развој климатско-љечилишног туризма, поготову што су у нијеску и шљунку пронађени многи лековити састојци. Када се, уз све то, има у виду да би се организацијом боравка море-платина, и то љети и зими, могао, као ријетко где, остварити висок степен комплементарности између морске обале и планинског подручја, онда постаје јасно колико бројни и значајни задаци још нијесу остварени. Изградњом модерне саобраћајнице Будва — Цетинје, на којој су ових дана почели радови, и базена у Будви и Пржњу тек су учињени први кораци у правцу развијања туристичке покуде.

Још увијек само макета

Ниво развијености недвосмислено упућује на закључак да се при утврђивању политике развоја треба држати туристичке привреде као основне водичке гране. Дилема може да буде једино с гледишта каква се туристичка привреда жели и којим темпом треба повећавати смјештајне а којим пратеће капацитете. Коликне су могућности развоја може се закључити на основу капацитета њених 17 плажа највиших категорија од којих неке, у првом реду Јаз и Буљарица, још нијесу укључене у интензиван туристички промет.

Узимајући у обзир рецептивне могућности, рачунате само у односу на површину (309.850 м²) и приватајући норматив од шест квадратних метара простора на плажи по купачу, може се рећи да је будванско подручје неограничено у величини понуде, поготову када се узму у обзир спортови на води, једрење, подводни риболов, шеталишта, паркови, појединачни и групни излети, што све утиче да гости не буду истовремено на плажама. Ако би се у даљем развоју ишло на туризам високог нивоа понуде (што је, с обзиром на природне вриједности ривијере, нормално очекивати), који заступа осам квадратних метара простора на плажи по купачу, онда би, оптимални капацитет читаве субрегије износио 45.000 лежја у свим категоријама смјештаја.

Глобални програм од 40.000 туристичких лежја у 1990. години одговара широјој скали могуће тражње. Према предвиђањима, они би се током године користили 125—130 дана, што значи да би број ноћења износио преко пет милиона. Таква очекивања нијесу нереална ако се има у виду да се у наредној, 1975. години, на бази заузетости капацитета од сто дана, рачуна са око два и по милиона ноћивања.

Као такође врло важан задатак поставља се измјена структуре смјештајних капацитета: у хотелима „А“ и „Де Лукс“ категорије било би око 6000 лежја (15%), у хотелима „Б“ категорије — 18.000 (45%), у камповима и одмаралиштима по 4000 (укупно 20%) и у домаћој радиности два пута толико — 8000 лежја (20%). Стамбени простор повећао би се за око десет пута у односу на садашње стање и износио би 547.000 квадратних метара.

У БУЉАРИЦИ — 12000 ЛЕЖАЈА

ОВАКВА ОРИЕНТАЦИЈА у складу је с потребама туриста. Садашња и будућа структура капацитета туристичке привреде, а приватни смјештај учествовао би у укупној понуди са 49%. Изузев објеката за рекреацију и дневне туристичке активности, школс Свети Никола био би поштеђен од туристичке изградње. Са укупно 7000 лежја, Бечићи ће бити усмјерени на туризам средње категорије и опремљени секундарним сервисима који ће одговарати дневним потребама туриста. Садашња и будућа структура хотелских објеката биће усмјерена на „Б“ категорију, која ће у укупним смјештајним капацитетима учествовати са 75%. Као значајна агломерација, Рафаловићи ће бити ревитализирани изградњом низа стамбених зграда.

На Каменову се предвиђа само један хотел са својеврсном опремом. Пржњо, Милочер и Свети Стефан, са свега нешто преко двије хиљаде лежја, задржаваће статус ексклузивног туризма, пошто такав третман најбоље одговара овим локацијама ради њихових природних услова и амбијенталних вриједности, каква се више не срета нигде на Црногорском приморју.

Што се тиче градње, плаже Дробини Пијесак и Режевини су, такође, неатакује, али су, и поред веома слабе прилазности, у љетњим мјесецима пуне туриста. Оне ће и убудуће задржати природан изглед, с тим што ће се на њима градити објекти такозваног дневног садржаја, намијењени у првом реду рекреацији. Исто тако, углавном већ изграђени Петровац сачуваће садашње функције, док ће се простор према Лучицама покрити спортским и другим објектима намијењеним за рекреацију. Као посебан драгуљ ове уже зоне сматрају се Лучице на чијој ће се плажи градити хотели највиших категорија.

Највећи препород у будућем развоју треба да „доживи“ Буљарица, која ће 1990. године имати 8000 сталних становника и 12.000 туристичких кревета! На мјестима где су сада мочваре изградиће се марине које ће моћи да прихвате 1500 до 2000 пловних објеката истовремено.

35.000 СТАНОВНИКА

МОТОРИЗОВАНИХ ТУРИСТА сваке године је све више, па треба приступити рјешавању проблема паркиралишта: на Јазу за 1400 до 2000 кола, у Будви између 6.750 и 7.900, у Бечићима, за 3.800, Светом Стефану и Режевиница за 2.200, Петровцу за 1.500 до 2.000 и у Буљарици за 5.700 кола.

У склопу изградње смјештајних капацитета подизале се и ноћни ванхотелски клубови, тржнице, робне куће, омладински домови, љетње баште, забавни паркови, спортски терени и дворане, бензинске пумпе, аутобуске станице, пристаништа, специјалистичке амбуланте, болница, школа и ремонтни сервиси. Да би подручје у свему дотрало физиономију туристичке субрегије, на плажама ће се одредити простори за дјецу и непливаче.

С обзиром на перспективу не само будванске ривијере него и осталих мање или више туристички изразитих крајева, као један од прворазредних задатака поставља се отварање туристичке школе другог ступња. Упоредо са школовањем кадрова, преко краћих курсева и семинара, који ће се одржавати зими, организовано ће се дјеловати на оспособљавање становништва, које кроз такозвану домаћу радиност пружа услуге туристима. А да то, једно и друго, неће бити једноставни задаци, увјерићемо се ако будемо имали у виду да путем имиграције број становника треба да се повећа за неколико пута, тако да ће их 1990. године бити нешто преко 35 хиљада. У туристичко-угоститељској привреди биће запошљено 15.200 сталних и сезонских радника, у разним сервисима — 4.300, грађевинарству — око хиљаду, индустрији — нешто преко пет стотина и пољопривреди — свега 250!

Увођењем комплементарних активности, дневна потрошња по једном госту повећаће се најмање за један и по пут, чиме ће се обезбиједити пораст дохотка по становнику за 250% и повећати ниво сервиса, који обухватају трговину и културно-образовну дјелатност, за 160%.

На многа, у почетку постављена питања тешко је дати и приближно тачан одговор, јер је он у зависности од низа непознатих елемената, у првом реду од тога када ће бити обезбијеђена средства која треба инвестирати у будући раст ривијере, која данас — тридесет година од ослобођења овог краја — важи за једну од најљепших не само на Медитерану него и „на свим морима свијета“.

УМЈЕТНИК И ТУМАЧ НАРОДНОГ ЖИВОТА

и ш е: Др САВО ВУКМАНОВИЋ

У СПЈЕХ КОЈИ ЈЕ ПОСТИГАО У ПОЛИТИЦИ као посланик у Бечком парламету и предсједник Далматинског сабора у Задру подстакао је Стеафна Митрова Љубишу и на шире књижевно стварање. Но, и прије тога, он се био огледао у књижевности, на поезији, која, како је и сам увидио, није одговарала његовој умјетничкој природи. Био је рођени политичар и талентовани приповједач, који је оба посла обављао из своје велике љубави и оданости према свом крају. За књижевни рад он се и припремао стицањем животног искуства и интензивним упознавањем наше и стране литературе. Тодор Стефановић Вилоски забљежио је да је Љубиша у књижевности налазио одмора и утјехе од „тешке политичке борбе“ и од „живе агитације својих противника“ и „да му је потенцирани књижевни рад био потребан да њиме својој усколебаном души опет поврати изгубљену равнотежу“. Свакако, на књижевно стваралаштво Љубишу су гонили политички и патриотски циљеви. То је била и његова духовна потреба, израз родољубља и узвраћања дуга и љубави свом крају и својим земљацима, међу којима је уживао особиту популарност: у току шеснаест година његовог парламентарног живота шест пута су га бирали за свог представника.

У дјелима пјесника „Горског вијенца“, чија га је слава подстицала и давала му наде да ће и сам као писац успјети, Љубиша је откривао богато духовно наслеђе које је налазио и у свом завичају. Оно се у црногорској средини изражавало кроз епску пјесму, као најјачи одраз тамошњих историјских збивања, а у приморским племенима живјело је у предању, старим записима и законима. Оба писца су скоро имали исти материјал и исту тенденцију у стварању својих дјела, само што им обрада није била иста. Разликовали су се и у форми писања, а у богатству идеја, јачини духа и у творачкој моћи израза.

МИЈЕШАО ЈЕ РОМАНТИКУ И РЕАЛНОСТ, ПРЕДАЊА И ИСТОРИЈУ

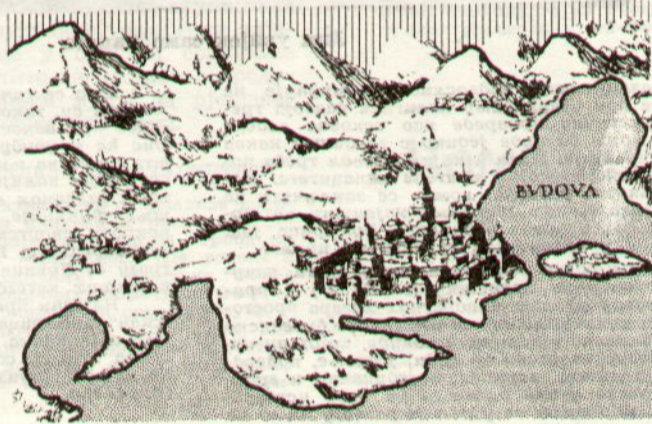
Предмет и грађу за своја књижевна дјела Љубиша је нашао у свом ужем крају и у ондашњим сједници црногорских племенима. На том маленом географском простору, на коме су се збили многи историјски догађаји и преко којег су прешла разна духовна струјања, постојало је богато духовно наслеђе. То је био патријархално-херојски свијет који је живио у масти и свијести народној. Из тог плодног и разнобојног материјала, који је непосредно упознао и користио, исто толико, преко својих сарадника, израђивао је своје дјело. У приповјеткама је сликао један дио нашег народа, најкарактеристичнији по својим етичким особинама, у једно доба његовог развоја. Описивао је догађаје и људе, износио народне обичаје, вјеровања и схватања, приказивао социјални положај човјека и жене и њихову борбу са туђином. Узимао је мотиве из давне и далеке прошлости и давао им локално, национално и савреме-

но обилежје. Он је мијешао романтику и реалност, спајао легенде, предања и историју са стварношћу. Његове приче и анегдоте задржале су првобитну свјезину, природност и самониклоност народног, традиционалног казивања, али су добиле понеку црту и особину доба када их је писац стварао. Његов предмет је историјски и романистичан, али је обрада реалистичка и савремена. У прошлости, у доба витешких и морално јаких личности и крупних догађаја, Љубишу је одводио родољубиви заок, али га је нагон трезвеног и реалног посматрача, какав је био у политици и, уопште, по природи, везивао за стварност. Описивао је давно проузјало доба какаво је осјетио и видео у одјеку и одсјају савременог. Сједињавао је предање и савремени живот, традицију и стварност, и све то давао као визију и слику једног патријархалног свијета.

Етнографски, Љубиша је наставио рад Вука Караџића, али не као научни радник и скупљач, већ као приповједач. Кроз предмете које је описивао он је откривао народни живот и његову душу. Не да

је да се не изложе порузи, пријекору и подсмјеху других, и даје им снагу да издрже најтежа мучења и заверска прогањања. Отац убијеног сина повиновао се утицају заједнице и у својој племенитости и великодушности отпустио је убицу злочин и примио га је још за пријатеља. Тиме, је у очима својих племеника, показао особито јунаштво и разумност, јер праштање уздиже моралну снагу човекову, чини га великим и оживљује и мртве у гробу.

Херојски и морални лик Љубишини личности најбоље се оцртава у поређењу с плашљивим и перфидним Млечанима. По духу и карактеру, то су два свијета и двије културе које се искључују. Једна је патријархална и витешка, с високо израђеном етиком, а друга је полтронска и декадентна. Љубишини јунаци су храбри, несбични, човјечки и достојанствени, а Млечани су страшливи, себични, лукави, опаки и удворни. У борби против непријатеља, прима је најјаче оруђе национална свијест, а други сматрају да за новац могу купе јунаштво, част, све.

СТАРА БУДВА

гошевски је уобличавао ликове и створио читаву галерију узвишених типова. Он је, и попут Доситеја, на књижевност гледао као на средство за просвјештавање, морално и патриотско уздизање. За њега је књижевност стварање било што и бечка политичка трибина с које је дизаво глас и борбо се за права и бољи живот својих суграђана. Стога је за обраду из народног предања и другог богатог фолклора највише и узимао оно што је одговарало његовим књижевно-дидактичким циљевима.

ХЕРОЈКА И ЕТИКА

Јунаштво и етика двије су доминантне теме у Љубишиним приповјеткама. Ту су и два својства која и иду заједно и условљавају једно друго. Јунак је код Љубише највише цијењен и уважаван. Он се одликује најљепшим људским особинама. У борби и у свим опасностима увијек иступио у одбрану свога племена. Неустрашив је, горд и поносан час воје поријекло и племенску припадност. Његови јунаци су врло тумани и племенити Добротвори су, велики родољуби, поносни и честољубиви. У невољи и биједи помажу један другог. Увијек су готови и спремни да погину за праведну и општу народну ствар. У овој нарочито је лијепи приказана фигура попа Андрићина, новца Обилића, који, да би доказао своју патриотску исправност и високу националну свијест, иде напим под шапору да га погуби. У његовој појави и херојском подвизу оличено је јунаштво и дата изворна слика поносног приморског становништва у борби за очување своје народности.

Љубишине књижевне личности одликују се високо развијеним моралним особинама. Њихово схватање морала представља неку врсту вјековима утврђеног и освештаног кодекса којег се свако такорећи наочекви, придржава. Здравом и урођеном моралом осјећање спасава их од убрде, неправде и разних зала, која су, стицајем околности, упућени да учине. Оно их уздр-

ЛЕЗИК — НАЈЈАЧИ КЊИЖЕВНИ ДОЖИВЉАЈ

У народном животу и његовом духовном наслеђу Љубиша је нашао материјал, надахнуће и узор за своје књижевно стваралаштво. По форми, духу и изразу, његове приповјетке носе битне карактеристике наших народних прича. У њима, као и у народним, нема много психологије, и разноврсних ликова; фабула је епски изложена, често у епизодама, без довољно симетрије и усклађености. Главно им је опис догађаја и средине у којој се

У Будви ускоро свечана академија

Комисија Одбора за прославу 150-годишнице рођења Стефана М. Љубише, која ради на реализацији манифестационог дијела програма прославе овог „првог модерног приповједача црногорског“, како не без разлога називају Љубишу, одлучила је ових дана да се централна свечана академија, посвећена личности и дјелу писца, одржи у Будви крајем овог мјесеца. Договорено је, такође, да реферат о Стефану М. Љубиши и његовом стваралаштву на академији поднесе Доброслав Булафић, предсједник Одбора за прославу.

Планира се, исто тако, да се на академији изведу неки фрагменти Лозаревог опере „Кањош“, док ће глумци читати изабране текстове из Љубишиних дјела. На дан одржавања академије о Љубишиним дјелима, коју организује Централна народна библиотека из Цетиња и Културни центар из Будве, као и изложба умјетничких цртежа, које је на мотиве из књижевних дјела направио Стеван Јукетић, академски вајар из Загреба.

радња дешава. Ипак, све ове примједбе више би биле формалистичке и структуралне. У основи, Љубиша је одржавао идејно и тематско јединство у свом раду. Он је и психологију својих личности најбоље постигао кроз радњу и поступке самих личности и кроз њихов кратки, живи и крти дијалог. Он није ишао за сложеним изградњом и индивидуализацијом њиховог унутрашњег живота. Био је сликар читавог једног колектива, једног народа — износио његову типичност, хероизам и етику. Показав се као познавалац опште народне цјелине. Добро познавање психологије масе добијело му је успјеха и у политичкој каријери, а у књижевности му је открило посебну црту карактера његових земљака; моћ за хумористично посматрање ствари, својство које је изражено скоро у свим његовим приповјеткама, нарочито у „Причањима Вука Дојчевића“, дјелу које је, и по обиму, требало да буде српски „Декамерон“. Кроз уста Дојчевића, народног мудраца, шаљивчине и дипломате, који је живио на двору Ивана Црнојевића, Љубиша је приказивао живот свога народа и његов поглед на свијет у духу и тону разноврсног хумора, чију је ефектност често постигао појединим звучним и сликовитим ријечима и кованицама своје богате лексике.

Језик је најјачи књижевни доживљај у Љубишином приповједачком дјелу. Са хероиком, етиком и хумором, он је главна компонента у његовом умјетничком стваралаштву, појединачно јача од сваке друге. Љубиша је имао изузетно развијено осјећање језика и дар рјечитости — потицао је из краја гдје је „сваки трећи човјек од природе био пјесник и говорница“. Иако свој матерњи језик задуго није знао, одлично познавање италијанског омогућило му је доцније да свој боље изучи, да га заволи и овлада њиме до виртуозности. Као и Петар Прерадовић с којим има и сродног искуства, и који је у то вријеме пјевао „о језику рода свога“ као највјер-

нијем изразу снаге и живота једног народа, Љубиша је у народном говору Боке видео „неисцрпно богатство народних изражаја и пучкога краснорјечја“ и стварање свога сопственог „бића“. Он је свој језик волио, али не као романтичар, нити из неких филолошких схватања и преокупација, већ као патриота и уман човјек који му је знао цијену и значај у борби против туђинских утицаја а за стварање народне културе. Језик у његовим приповјеткама је потекао са „устију народа нашега на југу, гдје је матица и ковница лучких умоворина“. Он је свјез, једар, сочан и изворан, израђен на најбољим елементима народног говора, Љубиша је усвојио народну лексику и синтаксу, уздигао их, употпунио и створио свој заобљени умјетнички израз. Његови дијалози су снажни и сценски ефектни, обојени и нијансирани богатим провинцијализмима. Живо и рељефно он је насликао један од најинтересантнијих наших крајева. Његов стил је пластичан, често говорнички, специфичан, зачињен хумором и сентенцијама, у духу и тону наших најбољих народних нација.

Као писац Љубиша је у духу и изразу понио све најбоље особине свога краја. Из народног предања и обичаја он је развио и створио своје књижевно дјело. Његове приповјетке представљају велику умјетничку вриједност за нашу књижевност. У њима је он уобличио једну историјску епоху и једно достигнуће у нашем друштвеном и културном развоју. Његови књижевни ликови, које је градио на основу предања и историје, примјери су наше моралне и националне величине. Они су били и носиоци идеје нашег широког националног схватања. У борби против туђина Љубиша је смјело износио свој критички став, заснован на здравим схватањима нашег народног духа и етике. Као књижевник он је предао радио на изградњи наше праве и истинске народне културе.

С обзиром на то да прослава има републички карактер, очекује се да ће академији присуствовати најистакнутије личности политичког и културног живота Републике, као и велики број културних, политичких

и јавних радника из Будве и многих мјеста Црне Горе. Академији ће, рачуна се, присуствовати и представници удружења књижевника из свих република и покрајина.

М. П.

Такмичење „Први глас Боке“

Прије неколико дана у Будви је одржан први концерт аматер-пјевача Боке Которске, којим почиње традиционално такмичење младих под називом „Први глас Боке“. Организатор ове интересантне манифестације је Савез омладине из Шкаљара. Изведено је по шест пјесама народне и забавне музике. Народне пјесме најбоље су интерпретирали Имер Хасани и Драго Радоњић, док је у конкуренцији пјевача забавне музике најбољи био Александар Матановић, који је пјевао мелодију „Балада о жени и дјетету“. Конечни пласман пјевача одредиће се збиром бодова стручних жирија, који ће ове приредбе пратити у шест градова.

Као гости овог програма наступили су чланови КУД „Младост“ из Шкаљара са својом пјесмом и игром из Црне Горе.

В. В.

УМЈЕТНИЦИ ИЗ УМБРИЈЕ И СПОЛЕТА

Послије Цетиња и Титограда, гдје су излагали италијански умјетници домаћин је од 1. до 18. децембра Културни центар, односно Модерна галерија. На овој изложби из Умбрије и Сполета излажу Уго Кастелани Орнеоре Метели, Теофило Палмиро, Аурелио де Феличе Вузене де Грегорио Ђовани ди Дијроламо и Ђинето Орсини.

С. П.

„КАЊОШ“ — ДОБИТНИК НОВЕМБАРСКЕ НАГРАДЕ

БУКЕТ МЛАДОСТИ И ПОЛЕТА

КАДА ЈЕ ПРЕДСЈЕДНИК ОПШТИНСКЕ СКУПШТИНЕ Бранко Иванчевић на свечаној сједници Сабора уручи новембарску награду председнику фолклорног ансамбла „Кањош“, Светозару Радловићу, салом се проломио френетичан аплауз. Била је то још једна потврда признању које је овај Ансамбл несумњиво заслужио.

Прије двије године група сентузијаста из Будве формирала је ансамбл. Нико тада није могао замислити да ће се он веома брзо уврстити у ред најбољих аматерских друштава у земљи, да ће достојно репрезентовати Будву у многим градовима наше земље, да ће многобројним концертима показати нашим и иностраним гостима богатство југословенског фолклора и добити ласкава признања и на међународној сцени.

Ансамбл чине омладинци: средњошколци, студенти и радници. Нигдје, ваљда, као код њих не влада таква атмосфера другарства, прија-

Пред публиком

Не треба се чудити признањима, нити питати како то да је „Кањош“ требало да репрезентује нашу земљу на интернационалном фестивалу фолклора у кипарском граду Лимасолу. Стижу позиви из Швајцарске и других земаља. Доћи ће и тај тренутак да се вриједни младићи и дјевојке упознају с још неким новим градом, и да опет његове људе упознају с нашим фолклором.

Шта за Будву значе познато је. Нема прославе, јубилеја, пригодне свечаности која није увеличана њиховим учешћем. Терасе у љетњим мјесецима жељно их очекују. Странац — Њемац, Ђинглез или Холанђанин — може размишљати да ли ће ићи на концерт Киће Слабица, Мира Унгара или Наде Кнежевић. Када наступа „Кањош“, он ће сигурно купити карту.

Све се ради из љубави, чисто аматерски. Нико не добија ништа осим признања, похвала и честитки. Старији увјежбавају младе који треба да ступе у ансамбл, да заузму њихова мјеста. Јер, вријеме одмиче, средњошколци напуштају Будву, а „Кањош“ остаје.

Културни центар брине о напредовању ансамбла. У плану су гостовања — по Војводини, а можда и негдје у иностранство. Научене су нове игре и pjesме, поставља се „Бока“. Зашто то не показати свијету?

— Сви смо као једна породица. Другарство, поштовање, пријатељство, па то је као ријетко гдје. Сви имамо исте жеље подједнако

снаге и елана — истиче Владо Љубановић.

Драгоје Асановић један је од оних који је растао с „Кањошем“. У њему је од првог концерта, па их је, не изостајући ни једном, забиљежио равно 130.

— Више сам него задовољан. Упознајемо земљу преко фолклора, нашу културну баштину, језик, нарави, обичаје. Преко нас се чује за Будву, мада је она и без тога добро позната. Друго — ријешен је дио великог проблема — млади су отргнути од кафана и улице.

Тако мисле и остали у „Кањошу“. Он је у Будви синоним младости, снаге, љубави и воље.

Саво Греговић

УСПЈЕЛО ГУСЛАРСКО ВЕЧЕ

Једно од најстаријих и најактивнијих у нашој Републици, гусларско друштво „Његош“ из Даниловграда забављало је недавно будванску публику читав сат и по у пуној дворани „Зета-филма“. Представили су се Андрија Раичевић, Вукашин Митровић, Раде Драшковећ, Велимир Митровић, Радосав Радовић, Крсто Вучковић, Павле Јовановић и дванаестогодишњи Мирко Матковић.

С. П.

ДОГОВОР ПРОТИВ ЖЕЂИ

Снабдијевање Црногорског приморја и цетињске општине водом и изградња система канализације у приморским насељима питања су која је могуће успјешно ријешити и за дужи период једино изградњом водовода за читаво ово подручје и такође јединственим рјешавањем система одвођења отпадних вода. То је оцјена представника општина Будве, Бара, Котора, Тивта, Херцег-Новог, Улциња и Цетиња на договору који је, под председништвом Марка Орландића, председника Извршног вијећа СР Црне Горе, одржан у Будви. Овом значајном скупу присуствовали су и Вељко Милатовић, председник Председништва СРЦГ, Будислав Шошкић, председник Скупштине СРЦГ, републички секретари за привреду и водопривреду Радомир Ђачић и Милан Чамовић, као и представници свих већих привредних организација удруженог рада од Херцег-Новог до Улциња.

ЗАДАТАК ОД ОПШТЕГ ЗНАЧАЈА

Констатовано је да парцијални начин рјешавања проблема снабдијевања водом веома скупо стаје зједницу. Поред тога, у питању су привремена рјешења у општинама које тренутно имају довољно воде као што су Будва, Бар и, донекле, Херцег-Нови. Зато је донјета одлука о оснивању координационог одбора као посебног оперативног тијела које ће се ангажовати да се што брже израде економско-техничка документација и идејни пројекти. Ријешено је да се у овај значајни подухват укључе и већ изграђени објекти, као и акције које поједине општине, у првом реду херцеговска, већ сада организују да би се што прије обезбиједила потребна количина воде за дужи период. Да би се приступило заједничким улагањима средстава за израду техничке документације треба претходно припремити друштвени договор и самоуправни споразум и образовати посебну интересну заједницу, односно неку другу погодну институцију.

Пошто су водовод и канализација веома скупи комунални објекти (само израда пројекта стајаће пет милиона динара), предложено је да се на основу економско-техничке документације затражи кредит од Међународне банке за обнову и развој,

Споменик палим борцима

Делегација СУБНОР-а Будве на челу са председником Луком Ђурашевићем положила је вијенац на споменик стријељаним борцима Ловћенског одреда, међу којима су били Ђуро Иванчевић, Душан Иванчевић и Ђуро Кнежевић

Било је говора о томе колико тешкоћа причињава нестајница воде у љетњим мјесецима на подручју приморских општина и Цетиња. Нарочито су погођене цетињска, которска, тиватска и херцеговска општина. Наводимо само неколико података: херцеговска општина је љетос имала 130 литара воде у секунди, па су, ипак, морале да се уведу рестрикције потрошње. Што ће тек бити идунег љета, када треба да се укључи у туристички промет још 1000 лежаја и око сто станова? Индустрија „Обод“ је овог љета, због нестајнице воде, мјесец дана била престала да ради! У Котору није ништа боља ситуација. Нека нова насеља још увијек су без воде, а има угоститељских објеката који годинама не могу да се укључе у промет, јер до њих још није допрла вода. Проблем канализације такође је веома акутан. Неки дјелови обале већ су толико загађени од отпадних вода да због тога појединим хотелима агенције отказују закључене аранжмане.

ПЕТ ПУТА ВЕЋЕ ПОТРЕБЕ

Све то указује на озбиљност проблема и потребу паралелног рјешавања довођења нових количина воде и уређења система канализације. Садашњи капацитети свих водовода на Црногорском приморју износе око 700 литара у секунди, а за 10 до 15 година требаће готово пет пута толико — читава једна ријека која се послје употребе мора одстранити, а да се при томе сачува човјекова средина.

На скупу је било ријечи и о резултатима реализације пројекта Јужни Јадран. Констатовано је да је овај пројекат унио доста дисциплине у градњу на подручју Црногорског приморја, али да се у појединим реонима још увијек грубо нарушава. Зато је предложено да се у свим општинама што прије донесу детаљни урбанистички планови, јер је недостатак ових докумената један од узрока дивље градње и одступања од генералног плана. С тим у вези треба формирати заједничку урбанистичку инспекцију за цијело Црногорско приморје.

В. Станишић

„Античка Будва“ у Титограду и Београду

ИЗЛОЖБА „АНТИЧКА БУДВА“ гостује до 15. децембра у Археолошкој збирци СР Црне Горе, а затим ће бити пренијета у витрине Народног музеја у Београду. Састављена је од предмета из будванске некрополе који се чувају у музејима Београда, Цетиња, Будве и Титограда.

Од стакла, керамике, жељеза, нешто злата, камена и камене пластике, сви ти предмети припадају илирском, грчком и римском периоду. Истичу се амфоре, скифоси (пехари), лекити, хидрије (посуђе за воду), затим оргилца од стакла, мушки сребрни прстен с гемом, златни дјевојачки прстен с двоструком златном жицом и два драга камена, коштане игле од којих једна са златном главом и други материјал.

Златни накит био је заступљен са неколико огрлица у виду мањих ланчића са завршцима у облику змије и натписом ЛИСАГОРАС, наушницама у облику лављих и негроидних глава. Најзначајнији примјерци накита су један медаљон, златна огрлица и прстен скарабеј. Копче у облику двоструке осмице или Херакловог чвора знамо само са сачуваних фотоса, а ови предмети спадају у најљепша дјела хеленистичког златарства IV—III вијека прије нове ере.

Изложба је реализована уз сарадњу Народног музеја из Београда Културног центра — Музеја из Будве и Археолошке збирке СР Црне Горе из Титограда.

Станко Паповић

„ПЕТРОВАЦ“ У ЗЛАТНОЈ СРЕДИНИ

Јесењи дио првенства у Црногорској фудбалској лиги је завршен. Послије петнаест одиграних кола „Петровац“ је заузео осмо мјесто са 15 освојених бодова. Забијежено је пет пораза и исто толико побједа и нерижешених резултата.

Овакав пласман никако се не може сматрати неуспјехом, мада се очекивало и више. У ствари, неколико несрећно изгубљених бодова у Петровцу, и два тешка пораза на страни дуг су неискуству. У Вијелом Пољу против „Јединства“ доживљен је дебакл: шест голова у мрежи Кнежевића! Услиједила је утакмица против новајлије у лиги, титовградског „Партизана“ у Петровцу, гдје су се очекивали сигурни бодови. Но, предвиђања нијесу испуњена. Борбени гости успјели су да изборе нерижешен резултат и тако однесу бод из Петровца. У Пљевља се пошло с доста песимизма, што је и било нормално, јер је изостало пет првотимаца. То се и осветило — млади и неискусни полетарци, предвођени неколицином уморних ветерана, нијесу представљали озбиљнију препреку иначе слабом „Рудару“, и претрпљен је пораз 1:4.

Иначе, прије ове три утакмице, Петровчани су четири пута тријумфовали и очекивао се успјешан финиш.

Разлоге слабом крају треба тражити у самом клубу, играчи

ма и стручном руковођству. Наиме, уочава се недисциплина, недодлажење на тренинге, неоправдано изостајање с утакмица, нарочито на страни, састављање тима у „минут до два наест“. Често се сакупи тамолико играча колико је довољно да се изађе на терен. Тим нема резервног голмана и морамо се с правом запитати: шта би било ако би се голман Кнежевић случајно повриједио, или ако би, као и многи, једноставно заборавио на клуб, обавезе и утакмицу?

Истина је да се ради о још увијек аматерском клубу, али постоји нешто што обавезује, тражи ред и дисциплину. Ако је већ неко регистрован као и-

Бранко Вукотић

грач, мора редовно да тренира, слуша сајвете тренера, да буде дисциплинован.

С. Г.

У ЧАСТ ДАНА ОСЛОБОЂЕЊА БУДВЕ НВЗ МАНИФЕСТАЦИЈА

Јубиларну тридесетогодишњицу ослобођења Будве свечано су прославили и спортисти наше општине. Одржано је низ пригодних манифестација у Будви и Петровцу.

Под покровитељством нашега листа 22. новембра одржан је велики крос пионира и омладинца на стази дугој 1000 метара. У конкуренцији мушкарца убједљиво је победио Љубомир Кривоковић, ученик Основне школе „Стјепан Митров Љубиша“, док је од пионирки најбоља била Бисера Причиловић. Побједницима су припали скупоцјени пехари, дар нашег листа.

Одржано је и првенство града у стонем тенису. У сали хотела „Мозрен“ водиле су се изједначене борбе за сваки поен. Ипак, до финала су стигли најбољи: Јоско Борета и Гојко Вождић. Борета је био бољи и с 2:0 у сетовима савладао Божовића, освајајући тако у трајно властито пехар организатора.

Посебно драж чинило је гостовање познатог шаховског велемајстора Драгољуба Јанковића. Он је на позив СОФК-е Будва гостовао у вријеме новембарских празника. У хотелу „Интернационал“ играо је симултанку на осамнаест плоча са шахистима „Будве“ и „Милочера“. Познати велемајстор претрпјо је поразе од Трипка Матовића, Рада Кажанегра и Крета Марковића, док су са њим ремизирали Ева Кажанегра, Душан Ченић и Војо Головић. У Петровцу је Јанковић играо са шахистима овог града на седамнаест плоча. Једино је Недељку Буђену пошло за руком да савлада велемајстора, док су забележена четири ремија — Никола Јолић, Благога Кривоковић, Јован Радовић и Жарко Ивановић.

Ауто-мото савез из Будве организовао је реми на стази Будва — Петровац и такозвану возњу у спретности на полизону испред хотела „Мозрен“. Учествовало је преко тридесетак такмичара. Најбољи у генералном пласману је био Владо Марковић, возач из Будве.

САВЈЕТИ АГРОНОМА

Зимски повртњак

Да бисмо заштитили повртњак од свега што се зове елементарна непогода, потребно је купити неколико десетак квадратних метара пластичне (ПВЦ) фолије и нешто летавца или грађевинског гвозда, и све је спремно за израду малог пластеника. Он може бити облика тунела или четвртаст. Код израде пластеника тунелског типа земља се прекопа и добро наћубри стањаном и комбинованим минералним ђубривима. Норме ђубрења су двије до три лопате стањанка и шака минералног ђубрива на квадратни метар земљишта. Наћубрена, прекопа и изравната земља формира се у облику леје ширине 120 сантиметара, а дужине према жељи. Са стране земља треба да буде добро набијена и нижа од нивоа леје. У овако формирану леју треба „омачкати“ или сањаном посадити оно што желите као да је пролеће. А да бисмо леју заштитили од спољних услова потребно је од грађевинског жељеза направити лукове „под копац“ који ће својим крајевима бити забијени у утабане стазе. Тако се на сваки метар дуж цијеле леје добија носена конструкција за будући кров од пластике. При савијању гвозда треба повести рачуна да највећа висина лука изнад земље буде око пола метра. Затим се пластика пребације преко лукова, исто онако како се и церада навлачи преко арњева. Пластику са стране треба положити по земљи и преко ње ставити неку греду или други терет да не би дошло до подизања при налетима вјетра. Тако исто треба урадити и с друге стране, као и са оба „чела“, последије чега се добија пластични тунел у коме је расад сасвим сигуран од птица и невремена.

Мана оваквог пластеника је што се сваког

дана мора откривати и провјетравати, као и за било какву интервенцију на расаду.

За израду четвртастих пластеника припрема земље је иста као код тунелског облика, а разлика је само у конструкцији. Овдје је костур-носач пластике израђен од летавца и састоји се од два дијела. Први, статичан, овако се израђује: одредимо дужину, пошто је ширина иста — 120 сантиметара, на сва четири јужној страни високи 30 а на сјеверној 40 сантиметара. Између ових кочића побије се на одстојању од једног метра одговарајући број кочића, тако да сви на јужној имају исту висину као што о томе треба водити рачуна и на сјеверној страни. Кочиће треба повезати летавца да би се дуж цијеле леје добио вишесегментан рам. Све четири стране леје пресвучемо пластиком помоћу тапетарских ексера са широком „главом“, а крајеве до земље загрнемо земљом, да би спрјечили продирање вјетра одоздо. Након овог, покријемо леју помичним дијелом пластичне фолије на коју смо претходно попречно закуцали летаве нешто шире од леје. У овакве леје можемо садити млади лук, зимске сорте салате, першун, целер и све сорте раног поврћа. При раду, треба имати на уму слиједећа искуства. Провјетравање леје не треба вршити стварањем промаје са крајева, него, када је год то могуће, треба леју открити. Расад треба заливати чешићем и увијек испод листа, јер се тако умањује опасност од зараза. Прихрана се врши само раствореним ђубривима, а не расипањем по леји. Најзад, леје се могу, кад год се за то укаже, треба демонтирати ради преносења на ново мјесто или склањања у маџицу.

Миленко Обућина

ОБАВЈЕШТЕЊЕ КАНДИДАТИМА

ЗА ПОЛАГАЊЕ ИСПИТА ЗА КВ И ВКВ РАДНИКЕ

Културни центар из Будве организује и у јануарском року полагање испита за КВ и ВКВ раднике код школског центра „Твртко Вијелић“ из Никшића. Образовно одјељење културног центра организоваће семинаре на којима ће кандидати бити упознати са испитним градивом.

КАНДИДАТИ КОЈИ СЕ ПРВИ ПУТ ПРИЈАВЉУЈУ ЗА ПОЛАГАЊЕ РАЗРЕДНОГ ИСПИТА МОРАЈУ ДОСТАВИТИ СЉЕДЕЋА ДОКУМЕНТА:

- 1) Извод из Матичне књиге рођених;
- 2) Свједочанство о завршеном осмом разреду основне школе;
- 3) један динар државне таксе. Кандидати чија су документа већ у Школском центру треба само да донесу један динар државне таксе.

Кандидати који немају завршену осмогодишњу школу полажу припремни испит из српско-хрватског језика и математике, према програму за основне школе.

ДОКУМЕНТА ЗА ПОЛАГАЊЕ ПРИЈЕМНОГ ИСПИТА:

- 1) Молба таксирана са једним динаром државне таксе.
- 2) Свједочанство о завршеном четвртгом разреду Основне школе.
- 3) Извод из Матичне књиге рођених.
- 4) Потврда предузећа да кандидат има најмање двије године праксе у одговарајућој струци.

КАНДИДАТ КОЈИ ПОЛАЖЕ ЗА ВК РАДНИКЕ МОРА ПРИЛОЖИТИ:

- 1) Диплому о положеном испиту за КВ радника
- 2) Извод из Матичне књиге рођених.
- 3) Потврду предузећа да је провео најмање двије године у струци.
- 4) Један динар државне таксе.

Кандидат који је позвао неку школу II ступња полаже диференцијалне испите.

ДОКУМЕНТА ЗА ПОЛАГАЊЕ ДИФЕРЕНЦИЈАЛНОГ ИСПИТА:

- 1) Рјешење Завода за унапређење школства у Титовграду о признатим испитима.
- 2) Сва свједочанства из претходно позвањане школе II ступња.
- 3) Извод из матичне књиге рођених.

4) Молба за полагање диференцијалног испита таксирана једним динаром државне таксе.

ПРИЈАВЕ ЗА ЈАНУАРСКИ РОК И УПЛАТА ЗА СЕМИНАР, ПО 200 ДИНАРА ЗА СВАКОГ КАНДИДАТА, ВРШИЋЕ СЕ ДО 20. XII 1974. ГОДИНЕ ОД 8—12 ЧАСОВА У КУЛТУРНОМ ЦЕНТРУ.

Кандидати који имају правни на завршном испиту, нијесу обавезни да присуствују семинару.

К О Н К У Р С

за попуна сљедећих радних мјеста

1. Једног административно-финансијског радника за рад на неодређено вријеме — са вишом или средњом школском спремом просвјетног или економског сјмера;

2. Једног професора или наставника енглеског језика, за рад на одређено вријеме (за 14 часова) — са завршеном одговарајућом школом.

Лични доходи по Правилнику о распоједи личних доходака у Основној школи „Мирко Срзентић“ у Петровцу на Морју.

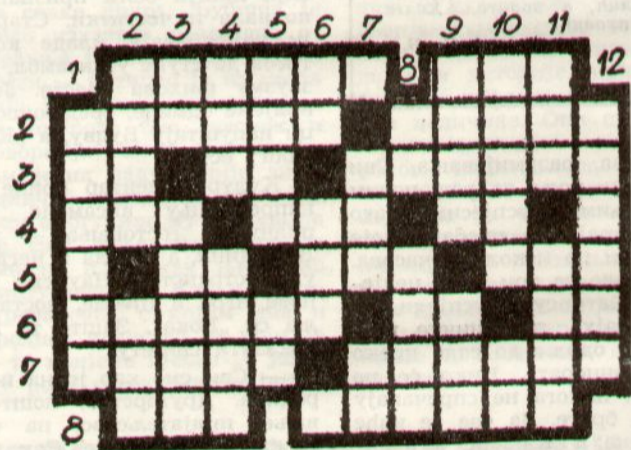
Станови нијесу обезбијеђени.

Конкурс је отворен осам дана од дана објављивања.

Пријаве са потребним документима слаати на адресу школе са називом: „За Конкурсну комисију“.

КОНКУРСНА КОМИСИЈА ОСНОВНЕ ШКОЛЕ „МИРКО СРЗЕНТИЋ“ ПЕТРОВАЦ НА МОРЈУ

Укрштене ријечи број 15

ВОДОРАВНО: 1) Село изнад Бечића — хокејашка плочица; 2) Врста мерсерског прибора — град на сјеверозападној обали Истре; 3) Иницијали презимена и имена аутора романа „На Дрини ћуприја“ — сугласник и самогласник — популарни назив за будванско пристаниште; 4) Мала башта — врста јужног воћа — першун — посљедње слово хирилице; 5) Самогласник — хемијски знак за иридијум — британски физичар, проналазач парне машине — француски револуционар, члан I Интернационале (Адолф); 6) Савезна држава у САД — египатско божанство — самогласник и сугласник; 7) Носачи — бивши назив једног црногорског града; 8) Страно мушко име — врста памучне и вулене тканине, коцкастог ткања.

УСПРАВНО: 1) Средњовјековни манастир у Воки Которској; 2) Фудбалски стадион у Нишу — позната фабрика посуђа из Цеља; 3) Самогласник и сугла-

сник — град на Црногорском приморју; 4) Мало позната плажика на Јадрану — примитивна пољопривредна алатка; 5) По хеленској митологији бог неба — сугласник и самогласник; 6) Двадесет седмо и прво слово хирилице — име глумице Гарднер — сугласник; 7) Самогласник — префикс који означава дубоку старост — друго и прво слово хирилице; 8) Аутоознака за Панчево — тренутак, моменат; 9) Град у Италији, извучен по криловом торњу — папагај; 10) Град у Чилеу — врста коњске опреме; 11) Град у Француској — ријека у ВиХ; 12) Мјесто у Славонији.

РЈЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РИЈЕЧИ БР. 14

ВОДОРАВНО: 1) Куљачи — Ака; 2) Кубура — спора; 3) Оп — ле — етилен; 4) Сар — сом — са — о; 5) М — ен — рок — Ран; 6) Актери — Ра РС; 7) Чаура — Савина; 8) Тра — Мо-нако.

Страдимир Фатић